

भारतीय रिज़र्व बैंक
RESERVE BANK OF INDIA

वेबसाइट : www.rbi.org.in/hindi
Website : www.rbi.org.in
ई-मेल/email : helpdoc@rbi.org.in

संचार विभाग, केंद्रीय कार्यालय, शहीद भगत सिंह मार्ग, फोर्ट, मुंबई - 400 001

Department of Communication, Central Office, Shahid Bhagat Singh Marg, Fort, Mumbai - 400 001 फोन/Phone: 022 - 2266 0502

मं० 19, 2023

र०.2000 म०ल० वग०द ब्या०क० न०ए०ग० - च०ल०व०क०य०ि०द० ह०ि०प०ड०य०ु०व०ि०क०; श०स०न०ब०द० च०ल०व०क०य०ु०ि०, म०ु०द०व०र०ि०य०ु०त०.

र०.500 म०त० र०.1000 म०ल० वग०द न०ए०ग०ग०न०, श०स०न०ब०द० च०ल०व०क०य०ि०द० ह०ि०त०ग०द०क०ि०ड० स०म०य०द०ल०, इ०द० प०र०ि०श०ड०ि०त०य०ु०ल०, अ०ड०ि०क०त०ग० अ०ग०त०य०ि०द० क०र०न०, न०ए०ग०ग० श०ि०फ़ु० प०ु०र०्य०क०य० प०्रा०ध०म०ि०क० उ०द०श०क०्या०ग०ि० RBI अ०ड०ि०य०म०, 1934 र० प०ु०क०र०ण० 24 (1) र० अ०ड०ि०य०ु०ल०, र०.2000 म०ल० वग०द न०ए०ग०ग०, न०व०ब०र०, 2016 र०ल०, प०र०ि०च०य०ि०स०ल०ा०य०ि०त०. इ०त०र०े० म०ल० वग०द न०ए०ग०ग० स०क०श०ु० प०ु०म०ा०ण०द०ल०, ल०भ०य०व०ा०द० क०ार०ण०, र०.2000 ब०ि०ड०ग०ड०े०य० उ०द०श०क०्या०ग०ि० क०ु०ड०े०र०ि०द०द० 2018-19 र०ल०, र०.2000 म०ल० वग०द ब्या०क० न०ए०ग०ग० म०ु०द०्र०ण० स०ु०ग०ि०त० ग०े०श०ि०स०ल०ा०य०ि०त०.

2. 2017 र० म०ा०र०्क० अ०व०ड०ि०य० उ०क०ग०े० न०ि०ड०ल०ा०द० र०.2000 म०ल० वग०द श०.89 र०श०ु० ब्या०क० न०ए०ग०ग० अ०व०क०े० इ०र०ु०व० 4-5 व०र०ग०ग० ब०ि०श०ि०त०ा०व०ड०ि०य०ु० प०ु०र०्य०ि०व०. म०ा०र०्क० 31, 2018क०े० इ०द० र०.6.73 ल०क० क०े०ड०ि० ग०र०ि०श० प०ु०म०ा०ण०द० (च०ल०व०क०य०ु०ि०द० 37.3% न०ए०ग०ग०) न०ए०ग०ग०, म०ा०र०्क० 31, 2023 र० व०े०क०े० 3.62 ल०क० क०े०ड०ि०ग० म०े०त०क०े० त०ल०ु०ड०ि०, इ०व०ग०ग० प०ु०म०ा०ण० क०े०व०ल० श०.10.8 अ०ग०ि०द०. क० म०ल० वग०द न०ए०ग०ग० व०य०व०ह०ार०ग०ल०, स०ा०म०ा०न०्य०व०ा०ग० ब०क० म०ा०ड०ु०त०ि०ल०, व०े०ब०ु०द०न०ा० स०ह०ा० ग०म०न०ि०स०ल०ा०ग०ि०द०. म०ु०द०व०र०ि०द०, स०ा०व०ज०न०ि०क०र० अ०ग०त०य०ि०ग०ा०ग०ि० इ०त०र०े० म०ल० वग०द ब्या०क० न०ए०ग०ग० स०ा०क०श०ु० प०ु०म०ा०ण०द०ल०, ल०भ०य०े० इ०र०ु०त०.

3. म०े०ल०े० त०ि०श०ि०र०ु०व० अ०श०ग०ु०ि०द० ह०ा०ग०ा० ब०ा०र०त०ि०य० र०ि०स०व०र्क० ब्या०क०ि०न० स०ु०ड०े० न०ए०ग० न०ि०त०ि०य०ु० प०ा०ल०ि०स०ु०व० स०ल०ु०व०ा०ग०ि० र०.2000 म०ल० वग०द ब्या०क० न०ए०ग०ग०, च०ल०व०क०य०ि०द० ह०ि०प०ड०य०ु० न०ि०ड०र०ि०स०ल०ा०ग०ि०द०.

4. र०.2000 म०ल० वग०द ब्या०क० न०ए०ग०ग०, श०स०न०ब०द० च०ल०व०क०य०ु०ि०, म०ु०द०व०र०ि०य०ु०त०.

5. 2013-14 र० अ०व०ड०ि०य०ु०ल०, स०ह०ा० इ०द०े० र०ि०श०, ब०ा०र०त०ि०य० र०ि०स०व०र्क० ब्या०क० न०ए०ग०ग०, च०ल०व०क०य०ि०द० ह०ि०द०क०े० प०ड०द०क०े०ड०ि०त०.

6. म०े०ल०ि०न० व०ि०श०य०क०े० स०ं०ब०ण०ड०ि०य०ु०, स०ा०व०ज०न०ि०क०र० र०.2000 म०ल० वग०द ब्या०क० न०ए०ग०ग०, त०म०ु० ब्या०क० ख०ा०त०े० ग०े० ज०म०ा० म०ा०ड०ु०ह०ु०द०/अ०ड०व०ा० य०ा०व०ु०द०े० ब्या०क० श०ा०ख०े०य०ु०, ब०े०र०े० म०ल० वग०द ब्या०क० न०ए०ग०ग० ब०द०ल०ा०व०क०े० म०ा०ड०ि०क०े०ड०ु०ब०ु०ह०ु०द०. ए०द०ि०न०त०य०े० ए०द०र०े० य०ा०व०ु०द०े० न०ि०ब०ण०ड०ि०य०ु०, म०त०ु० प०ु०स०ु०त० स०ु०ड०े०ग०ि०ग०े० ह०ा०ग०ा० श०ा०स०न०ब०द०ु० ष०र०त०ु०ग०ि०ग०े० उ०क०प०ड०ु० ख०ा०त०े० ग०े० ज०म०ा० म०ा०ड०ु०ह०ु०द०

7. स०ु०ल०ि०त० क०ा०य० न०ि०व०ह०ण०य०ु०, ख०ि०ड०ि०त०प०ड०ि०क०े०ड०ु०व०ु०द०क०्या०ग०ि० म०त०ु० ब्या०क० श०ा०ख०े०य०ु० द०्य०े०न०द०ि०न० क०ा०य०ग०ि०ग०े० अ०ड०ि०य०ा०ग०ब०ार०द०े०ब० उ०द०श०क०्या०ग०ि० उ०द० ब०ार०ि०ग० 20000 र०.ग०ग० म०ि०त०ि०ग०े० उ०क०प०ड०ु०, य०ा०व०ु०द०े० ब्या०क०ि०न०ल०, र०.2000 म०ल० वग०द ब्या०क० न०ए०ग०ग०, म०े० 23, 2023 र०ि०द० इ०त०र०े० म०ल० वग०द ब्या०क० न०ए०ग०ग० ब०द०ल०ा०व०क०े० म०ा०ड०ि०क०े०ड०ु०ब०ु०ह०ु०द०.

8. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಾಲ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯಾವಕಾಶ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ರೂ. 2000 ಮೌಲ್ಯ ವರ್ಗದ ಬ್ಯಾಂಕು ನೋಟುಗಳನ್ನು ಠೇವಣಿ/ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 30, 2023 ರ ವರೆಗೆ ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

9. ಒಂದು ಬಾರಿಗೆ ರೂ. 2000 ದ ಮಿತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು, ಬದಲಾವಣೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿಕೆ ಇಲಾಖೆ ಇರುವ ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ 19 ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಚೇರಿಗಳೂ, (ROs)* ಸಹಾ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, 30, 2023 ರ ವರೆಗೂ ಬದಲಾವಣೆ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

10. ಈ ತಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ರೂ.2000 ಮೌಲ್ಯ ವರ್ಗದ ಬ್ಯಾಂಕು ನೋಟುಗಳ ನೀಡಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸೂಚಿಸಿದೆ.

11. ರೂ.2000 ಮೌಲ್ಯ ವರ್ಗದ ಬ್ಯಾಂಕು ನೋಟುಗಳನ್ನು ಠೇವಣಿ/ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 20, 2023 ರ ವರೆಗೆ ಇರುವ ಕಾಲಾವಕಾಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ವಿನಂತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಕೇಳಲಾಗುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ (FAQs) ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರ್ ಬಿ ಐ ವೆಬ್ ತಾಣದಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅವಗಾಹನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಕಟಣೆ: 2023-2024/257

(ಯೋಗೇಶ್ ದಯಾಳ್)
ಮುಖ್ಯ ಮಹಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು

* ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೆಲಾಪುರ್, ಭೊಪಾಲ್, ಭುವನೇಶ್ವರ್, ಚಂಡೀಘರ್, ಚೆನ್ನೈ, ಗುವಾಹಾತಿ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಜೈಪುರ್, ಜಮ್ಮು, ಲಕ್ನೋ, ಮುಂಬೈ, ನಾಗ್ಪುರ್, ನವ ದೆಹಲಿ, ಪಾಟ್ನಾ ಮತ್ತು ತಿರುವನಂತಪುರಂ